

Магістр 2 курсу

факультету обліку і аудиту ХНЕУ

**УПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ
В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ**

Анотація. Досліджено особливості системи контролінгу бюджетних установ та визначено її основні функції, завдання та напрями розвитку системи контролінгу бюджетних установ України.

Аннотация. Исследованы системы контроллинга бюджетных учреждений и определены ее основные функции, задачи и направления развития системы контроллинга бюджетных учреждений Украины.

Annotation. The system controlling budgetary institutions and identified its key features, objectives and directions of development of the system controlling the budget institutions of Ukraine is investigated.

Ключові слова: бюджетна установа, система контролінгу, служба контролінгу бюджетної установи.

Розвиток та діяльність бюджетних установ на сучасному етапі характеризуються постійним ускладненням умов, в яких доводиться функціонувати установам, що приводить до підвищення ролі управління цією установою. За таких умов виникає завдання щодо прогнозування розвитку та своєчасної реакції на негативні явища зовнішнього середовища бюджетної установи, яке необхідно вирішити керівництву для підвищення рівня функціонування бюджетної установи. Таким чином, необхідно реалізувати якомога ефективніше потенціал бюджетної установи, який охоплює весь комплекс управлінських заходів, основою яких є система контролінгу.

Великий внесок у розвиток теоретичних і практичних питань системи контролінгу здійснили як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, а саме: Й. Вебер, А. Дайле, Е. Майер, Т. Райхман, К. Серфлінг, Д. Хан, П. Хорват, В. Савчук, С. Салига, Л. Сергєєва, О. Терещенко [1], А. Тельнова, Ю. Яковлев, І. Циглик, М. Стефаненко [2], А. Штангрет та ін. Також цією проблематикою займалося багато вітчизняних вчених, проте не достатньо досконало були вивчені всі моменти, що дає можливість для подальших досліджень.

Метою дослідження є визначення особливостей, основних завдань та функцій системи контролінгу, а також напрямів подальшого розвитку системи контролінгу в бюджетних установах України.

Завдання дослідження полягають у визначенні особливостей поняття контролінгу; розкритті мети та основних завдань системи контролінгу в бюджетних установах; обґрунтуванні необхідності та напрямів розвитку системи контролінгу бюджетних установ України.

Об'єктом дослідження є система контролінгу бюджетних установ України.

Предмет дослідження – це особливості, завдання та етапи проведення контролінгу бюджетних установ.

Контролінг (англ. *controlling*) – це комплексна система управління підприємством, що включає в себе управлінський облік, облік і аналіз витрат з метою контролю за всіма статтями витрат, усіма підрозділами і складовими виробленої продукції або наданих послуг, а також їх планування. Контролінг забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку процесів прийняття рішень при управлінні організацією (підприємством, корпорацією, органом державної влади). Сучасний контролінг містить у собі управління ризиками, велику систему інформаційного забезпечення установи, систему оповіщення шляхом управління системою фінансових індикаторів, управління системою реалізації стратегічного, тактичного й оперативного планування [2].

Контролінг є підсистемою фінансового управління, він забезпечує керівництво установи інформацією для координації, організації та регулювання об'єктів фінансового менеджменту. Звідси випливає одна з найважливіших функцій контролінгу – формування каналів надходження інформації на підприємство та її обробка.

Система прогнозування розвитку підприємства передбачає планування економічних показників, а облік організовує збір та обробку даних у такому розрізі, як це передбачено в системі планування. Дані обліку та планів використовуються для аналізу відхилень. Відділ контролінгу готує інформацію про фактичні відхилення показників від запланованих з розшифровкою факторів, які вплинули на ці відхилення [3].

Служба контролінгу повинна забезпечити:

планування (програма розвитку, складання бюджетів у розрізі структурних підрозділів та підприємства в цілому);

розробку системи звітів про роботу підрозділів;

аналіз даних про виконання планів;

формування необхідної інформації (перелік показників);

оцінку ефективності нових проектів [3].

На сьогоднішній день дуже важливим для функціонування бюджетних установ є зростання ролі інформаційних ресурсів. Зростання інформаційних ресурсів відбувається не лише за обсягом, але й за змістом інформації (нові явища, процеси, події). Необхідність розширення системи інформації пов'язана з зовнішніми факторами функціонування бюджетної установи, функції управління постійно ускладнюються. Таким чином, фінансовий та управлінський облік доповнюється системою контролінгу бюджетних установ.

Контролінг виконує функції створення, обробки, аналізу і передачі системної управлінської інформації [1]. Інтегральною функцією контролінгу є координація зусиль кожного підрозділу організації і відділу управлінської системи на досягнення зазначених цілей в усіх сферах функціонування бюджетної установи.

Необхідність створення системи контролінгу бюджетної установи обумовлена нестабільною ситуацією зовнішнього середовища, а тому потребує посилення уваги до прогнозування майбутнього стану установи, відстеження відхилень від планових показників та виявлення тенденцій, розробка та постійне вдосконалення стратегічних планів розвитку установ.

У результаті впровадження системи контролінгу в бюджетних установах можна досягнути підвищення ефективності в роботі за такими напрямками:

можливість спланувати поточну діяльність та передбачити її результати, побудувати модель майбутнього стану бюджетної установи, що дозволить більш коректно прогнозувати кошторис;

забезпечення поточного контролю та аналізів результатів фінансово-господарської діяльності бюджетної установи, що дозволить контролювати план видатків та доходів;

можливість створення формалізованих інформаційних потоків (документообігу), що дає змогу оперативно фіксувати поточний стан виконання тих або інших показників;

можливість автоматизації функції обліку, контролю, аналізу та планування діяльності бюджетної установи, для ефективного використання бюджетних коштів, що допоможе контролювати та зменшити видаткову частину.

Таким чином, важливість викладеного зумовлює необхідність розвитку системи контролінгу в бюджетних установах. У першу чергу, це стосується розвитку системи контролінгу в межах країни. Упровадженню системи контролінгу в бюджетних установах в Україні не приділяється належної уваги. Сьогодні бюджетні установи України повинні усвідомити, що для підвищення рівня їх функціонування, прогнозування розвитку та своєчасної реакції на негативні фактори, що впливають на їх діяльність, необхідне впровадження системи контролінгу.

Було висвітлено особливості, завдання, функції служби контролінгу та необхідність її впровадження на бюджетних установах України. У результаті служба контролінгу ще недостатньо впроваджується в діючу систему господарювання України, тому сьогодні є надзвичайно важливим правильно організувати систему контролінгу бюджетних установ з урахуванням їх структури та галузі діяльності, що забезпечить якісне вирішення проблемних питань та підвищить ефективність функціонування бюджетних установ.

Подальші наукові дослідження повинні, перш за все, бути зосередженими на створенні та розвитку системи контролінгу, яка буде значною мірою адаптованою до бюджетних установ України, з урахуванням всіх особливостей та умов її функціонування. Розробити конкретні умови та заходи, які необхідно здійснити для впровадження ефективної системи контролінгу на бюджетних установах України. Дослідити, яке місце в організаційній структурі бюджетних установ України буде займати система контролінгу.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Терещенко О. О. Контролінг у системі антикризового управління підприємством / О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2001. – № 12. – С. 26–32. 2. Стефаненко І. І. Використання контролінгу в системі управління підприємством / М. М. Стефаненко // Економіка та держава. – 2007. – № 2. – С. 24–25. 3. Килимнюк В. Еволюція контролінгу, його місце та роль в економіці підприємства / В. Килимнюк // Економіст. – 2004. – № 1. – С. 23–29. 4. Контроллинг в бизнесе. Методические и практические основы построения контроллинга в организациях / Карминский А. М., Оленев Н. И., Примаков А. Г. и др. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 256 с.